

Liikenne- ja viestintäministeriö

kirjaamo@lvm.fi

tomi.lindholm@lvm.fi

joel.karjalainen@lvm.fi

**Asia: Lausuntopyyntö arviomuistioon postilain uudistamisesta
(LVM/1024/03/2015)**

Kaleva Oy (jäljempänä Kaleva) kiittää mahdollisuudesta esittää lausuntonsa liikenne- ja viestintäministeriön (LVM) arviomuistioista postilain uudistamisesta ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Arviomuistiossa viitataan Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman keskeisistä tavoitteista digitalisaation edistämiseen ja normien purkamiseen. Hallituksen tavoitteena on edistää digitaalisen liiketoiminnan kasvu ympäristön rakentamista sekä vauhdittaa uusien teknologioiden ja liiketoimintakonseptien käyttöönottoa lainsäädännöllisin keinoin.

Kaleva kannattaa lähtökohtaisesti edellä mainittuja tavoitteita. Tavoitteisiin pääsyä ei kuitenkaan pitäisi toteuttaa rajoittamalla lainsäädännöllisin keinoin olemassa olevien liiketoimintojen menestymisen mahdollisuuksia. Lainsäädännöllisin keinoin ei pitäisi myöskään kaventaa ihmisten tasavertaisuutta tiedonsaantiin, joka on yksi länsimaisen demokratian toteutumisen peruskivistä. Kalevan näkemyksen mukaan arviomuistiossa on esillä vaihtoehtoja, jotka toteutuessaan asettavat esteitä olemassa olevien liiketoimintojen menestykselle ja ennen kaikkea ihmisten tasavertaisuuden toteutumiselle. Uutta lakia kirjoitettaessa olisi huomioitava myös sen vaikutukset ihmisten mediankäyttötottumuksiin ja arvioitava huolella lainsäädännön vaikutukset oppimiseen ja kansakunnan yleiseen sivistykseen.

Yleispalveluvelvoitteen laajuus ja rahoitus

Arviomuistiossa LVM esittää kahta vaihtoehtoista mallia yleispalvelun jakelu- ja keräystiheydestä: 1) siirtymistä kolmipäiväiseen jakeluun ja keräilyyn ja 2) nykyisessä viisipäiväisessä jakelu- ja keräystiheydessä pysymistä. Viisipäiväinen yleispalvelu toteuttaa EU:n postipalveludirektiivin 3 artiklan 3 kohdan.

Arviomuistiosta on luettavissa, että LVM pitää siirtymistä kolmipäiväiseen jakelu- ja keräystiheyteen tarkoituksenmukaisena vaihtoehtona. Kaleva yhtyy ministeriön arvioon siltä osin, että kolmipäiväisyys asettaisi sanomalehtien jakeluun haasteita. Kalevan arvion mukaan kolmipäiväisen jakelutiheyden toteutuessa viisipäiväisen lehtijakelun

sopiminen lehtitalojen ja Posti Oy:n välillä olisi käytännössä hyvin hankalaa, koska Posti kykenee hinnoittelemaan ylimääräisten päivien lehtijakelut haluamallaan tavalla. Kalevan käsityksen mukaan kolmipäiväiseen jakeluun siirtyminen johtaisi käytännössä siihen, että lehtitaloilla ei olisi mahdollisuuksia tarjota lehden perusjakelualueilla asuville ihmisille tasavertaisen tiedonsaannin turvaavaa jakelupalvelua. Tasavertaisuuden toteutuminen vaarantuisi erityisesti maaseudulla ja taajamien ulkopuolella haja-asutusalueilla asuvien ihmisten kohdalla.

Suomessa noin 20 prosenttia tilattavista ja kotiin kannettavista sanomalehdistä on Postin päiväjakelussa. Kolmipäiväinen jakelutiheys sekä edellä mainittu ylimääräisten päivien jakeluista sopimisen haasteet leikkaisivat Kalevan arvion mukaan erittäin tehokkaasti sanomalehtien liiketoiminnan kannattavuuden tuon 20 prosentin osalta, millä olisi suora negatiivinen vaikutus liiketoiminnan koko kannattavuuteen ja media-alan työllisyyteen.

Tilattavien sanomalehtien lisäksi vaihtoehtona oleva kolmipäiväinen jakelu- ja keräilytiheys rajoittaisi merkittävästi peittojakeluna jaettavien kaupunki- ja ilmaisjakelulehtien menestymisen mahdollisuuksia. Tammikuussa 2017 voimaan tulevan tiistain jakeluita koskevan lainmuutoksen lisäksi kaupunki- ja ilmaisjakelulehtien toimintaa ei Kalevan näkemyksen mukaan tule entisestään lainsäädännöllisin keinoin rajoittaa.

Kaleva esittää yleispalveluvelvoitteen laajuuden supistamisen sijaan nykyisessä käytännössä pitäytymistä ja sitä, että yleispalveluvelvoitteeseen liittyvää kustannustasoa pyrittäisiin alentamaan kehittämällä innovatiivisia ja asiakaslähtöisiä ratkaisuja, joiden toteuttamiseen osallistuisivat laajasti eri postiyrietykset, kuljetuspalveluja tarjoavat yritykset ja mahdollisesti erilaiset yhteisöt sekä yksityishenkilöt. Hallituksen liikennekaarihankkeen tuomat mahdollisuudet kuljetusten ja jakelujen järkevään yhdistämiseen tulisi hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti. Kustannusten leikkauksia ei pitäisi tehdä postijakeluiden palvelutasoa alentamalla eikä postin lähettäjän ja/tai sen vastaanottajan asemaa heikentämällä.

Yleispalvelun rahoitusta koskeva sääntely ei Kalevan näkemyksen mukaan ole nykyisessä muodossaan tarkoituksenmukainen, mikäli yleispalvelun laajuutta supistetaan vaihtoehtona olevaan kolmeen päivään. Yleispalvelu ei voine aiheuttaa yleispalveluvelvoitetta hoitavalle yritykselle kohtuutonta taloudellista rasitetta supistetussa mallissa. Nykyisessä lakitekstissä oleva maininta muiden postiyrietysten osallistumisesta nettokustannusten korvaamiseen tulisi jättää tarpeettomana uudesta laista pois. Myös nykyisenlaajuisessa yleispalvelussa pitäytymisen yhteydessä muiden postiyrietysten osallistuminen yleispalveluvelvoitteen rahoitukseen tulisi olla vähintäänkin ehdollinen sille, että niiden taloudellinen asema ja toiminnan kehittämisedellytykset sekä markkinoille tuleminen edellytykset eivät heikkene rahoitusvastuun vuoksi.

Posti Oy on tuonut useassa eri yhteydessä esille postitoiminnan kustannushaasteet erityisesti harvaan asutuilla seuduilla. Lehtitalot ovat lehtijakeluidensa kanssa saman haasteen edessä riippumatta siitä, miten lehtijakelut on harvaan asutuilla seuduilla järjestetty. Julkisuudessa on eri tahojen esittämänä ollut erilaisia mahdollisia malleja jakelutuista. Kalevan näkemyksen mukaan kannattamattomien liiketoimintojen ylläpitäminen tukien varassa ei lähtökohtaisesti ole suositeltavaa eikä johda ratkaisuhakuisen liiketoimintojen kehittämiseen. Kansalaisten tasavertaisen tiedonsaannin mahdollistamiseksi Kaleva kuitenkin kannustaa lainsäätäjää tutkimaan jakelutuen mahdollisuutta. Erityisen huolellisesti olisi tutkittava malleja, joissa tuen saaja olisi haja-asutusalueilla asuvat lehden tai muun jakelupalvelutuotteen tilaajat. Tuki voisi olla esimerkiksi verovähennyksen kaltainen mekanismi, mikä mahdollistaisi lehden tilaushintojen ja muiden jakelupalvelujen hintojen porrastamisen todellisten jakelukustannusten mukaisesti.

Postinumero- ja osoiterekisterijärjestelmä

Postinumerojärjestelmän hallinnointi ja ylläpito on Posti Oy:n toimiluvassa säädetty sille kuuluvaksi tehtäväksi. Lain mukaan postinumerojärjestelmän sisältävien tietojen tulee olla julkisesti nähtävillä ja tiedot on luovutettava postitoiminnan hoitamiseksi käyttökelpoisessa muodossa. Posti Oy ja Väestörekisterikeskus ovat keskeisimmät toimijat osoiterekistereiden ylläpitäjinä ja haltijoina. Ajantasaisten osoiterekisteritietojen luovutuksesta laissa on mainittu muun muassa se, että osoiterekisteriä ylläpitävän postiyrityksen on luovutettava nimi- ja osoitetiedot sekä tiedot jakelun muutoksista sen kanssa sopimuksen tehneen yrityksen kanssa.

Kaleva yhtyy LVM:n arvioon siitä, että sekä postinumerojärjestelmään että osoiterekisteriin sisältyvien tietojen luovuttamisen kustannussuuntautuneen hinnan määrittely on vaikeaa ja hinnoittelussa olisi siirryttävä käyttämään irrottamiskustannuksia ja että hinnoittelun tulee olla säänneltyä. Kalevan näkemyksen mukaan irrottamiskustannuksiin perustuva syrjimätön ja säännelty hinnoittelu edistäisi parhaalla mahdollisella tavalla postimarkkinoiden tervettä kilpailua ja edesauttaisi kuluttajan kannalta positiivista niin sanotun yhden luukun palvelun syntymistä. Luovutusta koskeviin tietoihin tulisi sisältyä myös osoiterekisterin väliaikaiset päivitykset kuten tilapäiset osoitteenmuutokset.

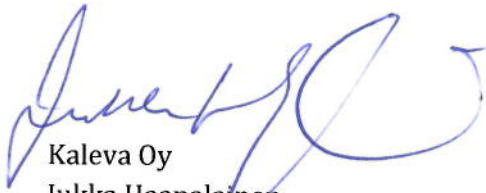
Postiverkkoon pääsy

Edellisessä postilain uudistamisessa helpotettiin merkittävästi postitoimintaa harjoittavien yhtiöiden pääsyä markkinoille. Markkinoiden avautuminen kilpailulle ja sitä kautta uusille innovatiivisille ratkaisuille on kuitenkin vasta alkuvaiheissaan. Pitkään markkinoilla käytännössä monopoliasemassa toimineella Posti Oy:llä on

markkinoille vasta tulleisiin yrityksiin nähden historiasta johtuva kohtuuton etulyöntiasema.

Kalevan näkemyksen mukaan LVM:n arviomuistiossa postilain uudistamiseksi on useita tervettä kilpailua mahdollistavia ja edesauttavia muutosehdotuksia, mutta Posti Oy:llä on esillä olevien muutostenkin jälkeen edelleen hallussaan sellaisia jakeluprosessin tuotantotekijöitä, jotka rajoittavat erityisen vahvasti terveen ja tasapuolisen kilpailun kehittymistä. Esimerkiksi pääsy fyysisiin postilokeroihin sekä virtuaalisten postilokeroiden ja yrityspostinumeroiden takana olevat fyysiset toimituspaikkatiedot ja tiedot jakeluiden lähtöpisteistä ovat käytännössä uusien postiyriyten ulottumattomissa. Kaleva kannustaa ministeriötä hakemaan lainsäädäntöyön yhteydessä tervettä kilpailua edistäviä toimintamalleja edellä mainittujen kaltaisissa postiverkkoon pääsyyn liittyvissä kysymyksissä.

Oulussa 8. päivänä syyskuuta 2016

Kaleva Oy
Jukka Haapalainen
Toimitusjohtaja